

corporale annexum, nihil in venditum relinquit. Et ita quadrat optime expositio Bonavent., a qua non dissentit D. Thomas, d. quæst. 100, art. 1, ad 6. Intelligit enim illum textum de his temporalibus quæ censentur spiritualia, quia spiritualibus annexa sunt. Et clarius in 4, d. 25, circa lit., Mag. dicit, *hoc debere intelligi de illis quorum unum, quod venditur, ordinatur ad alterum, quod sub pretio cadere non potest, sicut beneficia ecclesiastica sunt ordinata ad ministrorum Ecclesie sustentationem, et ideo (ait) non potest instari de jure patronatus, etc.* Eadem autem ratio est de similibus. Et sine dubio dicta lectio illius textus est legitima, et consentanea discursui Pontificis, et illis verbis quæ in objectione ponuntur: *Si quis objecerit non consecrationem vendi, sed res ipsas quæ ex consecratione proveniunt.* Loquitur ergo de rebus temporalibus, quæ consequuntur ad consecrationem, et illi sunt annexæ, non de his quæ supponuntur absolute. Nomine autem consecrationis intelligit vel ordinationem sacram, ut Glossa exponit, vel cujusvis spiritualis dignitatis collationem, ut episcopatus, abbatia, ut statim exemplis declarat. Si quis autem velit adhærere litteræ Gratiani, dicat ibi esse sermonem formalem de ecclesia ut ecclesia, sicut est sermo de Episcopo ut Episcopo, et de abbate ut abbate, quo modo vendi non potest, quia utrumque includit, spirituale scilicet et materiale.

14. *Secundum argumentum solvitur.* — Ad secundum negatur consequentia; possetque hic pro ratione applicari distinctio Cajetani, quia in actibus ipsis sacris, spirituale est id quod præcipuum est; in his vero sacramentalibus permanentibus, materiale est præcipuum, et ideo in prioribus materialis actio invendibilis est; in posterioribus autem materiale subjectum est vendibile secundum se. Sed in hoc non quiesco, propter objectiones supra factas, quia sunt membra valde obscura, et præbent occasionem aliis difficultatibus et obscuritatibus. Melius posset explicari hæc doctrina ex proxime dictis ad primum in actionibus ipsis, materiale non esse antecedens ad spirituale, sed concomitans, et quasi ita intrinsece permixtum cum illo, ut totum fiat quasi intime, et secundum se spirituale. In his vero rebus permanentibus, materiale supponitur, ut subjectum cui postea annectitur spirituale. Etenim si quando spirituale antecedit, et habet annexum et consequens id quod temporale est, hoc temporale vendi non potest,

quia virtute venderetur illud quod supponitur, cur non magis id dicemus de temporali intime in suo fieri et esse permixto spirituali? Quod tamen non habet locum in rebus sacris, quæ secundum suum esse naturale vel artificiale supponuntur, et non habent tantam permixtionem vel connexionem cum spiritualitate. Et hanc differentiam indicavit divus Thomas, d. quæst. 100, art. 1, ad 6, cum sacramenta vocavit *spiritualia secundum se ipsa*; eadem enim ratio est de sacramentalibus quoad actiones ipsas. Magis vero hoc mihi explicuit Bonav. in dicto dub. 5, in secunda expositione quam supra huc remisit. Dicit enim tunc materiale non posse vendi, quin vendatur spirituale, quando ita est conjunctum cum spirituali, ut ipsummet materiale teneat locum spiritualis, non vero quando res materialis suam temporalitatem retinet, etiamsi illi sit annexa aliqua spiritualitas, sicut contingit in fundo et jure patronatus. Ita ergo in præsentia, assero functiones has sacras, licet organis corporalibus fiant, ita esse elevatas per institutionem, ut locum spiritualium teneant, et ipsæ moraliter consideratæ intime sint spirituales; nam ipsæmet materiales actiones continent intrinsecum cultum Dei, et impetrationem ac spiritualem valorem apud Deum, et ideo fiunt omnino invendibiles. At vero in his rebus sacris materia semper manet secundum se temporalis, et ideo non ita fit invendibilis, quin secundum se spectata suam retineat temporalem æstimationem.

15. *Tertium argumentum enodatur, resolviturque vendi calicem, et similia.* — Ad tertium, dico imprimis propter illud videri posse non improbabilem opinionem Canonistarum, quatenus ait vasa sacra (ut calicem, verbi gratia) vendi non posse integra permanentia, et consecrationem retinentia. Quod si verum esset, etiam inter ipsas ecclesias vel personas ecclesiasticas asserendum esset, quia etiam inter illas non potest calix deservire, nisi ad usum sacros, et ideo si vendatur, videtur vendi ut sacer, et consequenter simonia committi. Hoc autem est contra communiorem sententiam, ac fere omnium, et contra communem consuetudinem, ita enim passim fit sine scrupulo. Et merito, quia ibi non venditur consecratio, cum ratione illius vas illud non carius vendatur; nec venditur usus, quia hic est valde remotus, et qui calicem emit, ex vi emptio- nis non obligatur ad illum usum; solum ergo venditur illud quod est materiale in calice, aut alia re simili. Quando autem calix vendi-

tur laico, dixerunt multi prius debere frangi, et tunc jam non vendi calicem, sed argentum. Ita admonent D. Thomas supra; Argent., 4, dist. 25, et alii supra relati propter sententiam Ambrosii in cap. *Aurum*, 12, quæst. 2. Et habetur etiam in cap. *Ea enim*, § *Hoc jus*, 10, quæst. 2. Sed advertendum est hoc non esse necessarium ad vitandam simoniam, sed ad vitanda sacrilegia, si res sacræ ad usus profanos transferantur, contra regulam juris, *Semel dicatum*, etc., et contra canones decernentes ut sacra a laicis non contrectentur, in cap. *In sancta*, cap. *Vestimenta*, cum similibus, de Consecr., dist. 1. Unde si nullum sit talis sacrilegii periculum, et constet laicum emere calicem ut per sacerdotem in sua capella, vel oratorio, illo ad rem sacram utatur, etiam poterit illi integer vendi, quia id nec per se malum est, cum omne periculum abusus cesset; nec invenitur in jure prohibitum. Et ita docent Palud., Redoan. et alii.

16. *Calix vendi potest, non solum juxta argenti pondus, sed etiam communem artificii æstimationem.* — Addo ulterius propter ea quæ in argumento tanguntur, tunc calicem vendi posse non solum juxta argenti (verbi gratia) pondus et valorem, sed etiam juxta communem operis, seu artificii æstimationem, quod obiter attigit Ugolinus Tabien., 1, capit. quadragesimo quarto, § 2, num. 10. Alii vero auctores licet expresse non tradant, non tamen id excludunt, sed potius virtute affirmant, dum asserunt posse vendi juxta æstimationem ipsius rei secundum se, et prout supponitur consecrationi, solumque cavent ne propter consecrationem augeatur pretium; at figura et opus solent communiter conferre ad valorem, et distinguuntur a consecratione, et ad illam supponuntur; ergo. Item in vestibus sacris hoc maxime necessarium est, quia suum valorem præcipuum sæpe habent, magis ex opere et artificio, quam ex materia; et tamen constat vendi, etiam postquam benedictæ sunt, secundum valorem quem habent opere computato. Item in imaginibus, quatenus res sacræ sunt, id manifestum est; nam si opus excludas, parum valoris habent, et tamen secundum condignum valorem picturæ et perfectionis ejus venduntur, cum tamen etiam in illis observandum sit ut sanctitas non vendatur. Non enim carius vendi potest imago quod sit sacra, quam profana, id est eo quod sit personæ sanctæ, potius quam alterius; nec imago Virginis carius vendi potest quam S. Francisci, propter majorem per-

sonæ representatæ sanctitatem; hoc enim esset vendere id quod est sacrum in imagine, et ita in simoniam vergere. Perfectionem autem figuræ et artis vendere licet; idem ergo est in aliis rebus sacris artefactis. Quin potius, quod supra dicebamus, agnos Dei vendi solere, non tam ratione materiæ quam operis justificari potest: materia enim illa ceræ, licet secundum se vendibilis sit, tamen prout est in ecclesia, non creditur vendi posse; quia Pontifex, cum agnos Dei consecrat, totam illam materiam suis expensis facit, quam postea gratis donat, et consequenter virtute vult gratis dari. Quando ergo venduntur, solum est ratione alicujus laboris et operis, quod in reficiendis seu conficiendis agnis postea ponitur, et ideo cavere debent, qui illos vendunt, ne ultra hanc æstimationem pretium augeant; alias a simonia excusari non poterunt. Opus autem et industria vendi possunt; idem ergo est in omnibus similibus artefactis. Ratio denique eadem est de opere, quæ de materia ipsa; nam ita est æstimabilis pretio, et ita supponitur ad benedictionem seu consecrationem. Neque contra hoc obstat ratio facta, quia quod res sacra, quando in illo esse permanet, non possit nisi ad sacrum usum assumi, accidentarium est ad valorem rei materialis secundum se spectatæ nam hic non consideratur, nisi secundum communem rei æstimationem, considerando vel expensas quæ in tali re fieri solent, vel communem æstimationem quam habet, postquam sic confecta est. Non potest tamen negari quin materia sacrata, quando amplius jam non est convertibilis ad humanos usus, minus æstimetur in suo valore materiali, quam antea, cum erat omnino libera, ut sic dicam. Et eadem ratione, quando rei consecratio pendet ex figura, et artificio quo confecta est, parvam inde habet æstimationem, sed hoc totum pendet ex usu et communi æstimatione; res autem ipsa secundum se pretio æstimabilis est.

17. *Respondetur ad quartum argumentum.* — Ad quartum, jam dictum est generalem statuendam esse regulam, nec admittendam esse exceptionem, nisi quæ ex jure ecclesiastico constiterit. Unde ad primam instantiam de sepultura, respondetur breviter idem esse de illa dicendum ex natura rei, servata proportionem. Primo enim vendere terram communem ad sepulturam, seu ut ibi sepulchrum constituatur, non est simonia, ut supra capit. sexto tactum est, et tradit Divus Thomas, dicta quæst. 100, art. 4, ad 3; Glossa,

Panormit, et alii in cap. *Abolendæ*, de Sepult. ; Anton. supra, § 22; et omnes Summistæ, verb. *Simoniam*, et verb. *Sepultura*; Gullielm. Redoan. late, 3 part., cap. 16, num. 14 et sequentibus, ubi alios refert. Idemque aperte supponit Ambrosius, in cap. *Aurum*, 12, quæst. 2. Ratio vero clara est, quia etiam ad sacramenta conficienda licet vendere materias remotas, ut supra visum est; ergo multo magis ad sepulturam. Item quia terra illa de se pretio æstimabilis est, et res mere temporalis; quod autem emens velit illam ad illum usum, est per accidens. Unde etiam ad ecclesiam ædificandam potest fundus pretio vendi, ut etiam supponit Ambrosius in dicto cap. *Aurum*, et Gregorius, in cap. *Comperimus*, 14, quæst. 6, et clarius constat ex lib. 7, epist. 54, ad Fanthinum.

18. *Cœmeterium ad sepulturam benedictum non potest vendi respectu habito ad benedictionem.*—Secundo, postquam terra aliqua, vel cœmeterium ad sepulturam fidelium benedictum vel publice dictum est, certum est non posse vendi respectu habito ad benedictionem. Hoc etiam docent omnes, et constat ex dictis, quia illa benedictio est etiam constitutiva, et locus ille sacra res habetur in Ecclesia; ergo in illa etiam habet locum regula posita: et hoc etiam docent omnes auctores supra citati. Tertio, si quis habeat sepulchrum proprium suis sumptibus emptum, vel ædificatum pro se vel suis, non est materia simoniæ si vendatur quoad proprietatem juxta valorem fundi, et respectu ad solas expensas in eo ædificando factas. Hoc constat ex dictis de aliis rebus saceris; nam procedit eadem ratio, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium jus sepulturæ, sed materiale illud ad quod alia sequuntur. Et ita sentit Sylvest., verb. *Simoniam*, q. 12, verb. *Tertio*; et affert D. Thomam dicentem, in d. art. 4, ad 3, terram ubi fuit ecclesia, posse in necessitate vendi, sicut potest vendi calix. Unde similia loca jure hæreditario transferri solent a parentibus ad filios, ratione temporalitatis quæ in eis est; nam in spiritualibus non poterat esse per se successio; ergo eodem modo possunt per venditionem in alium transferri, quatenus temporalia sunt. Neque hoc invenio specialiter ab Ecclesia prohibitum, ut statim dicam. Quod etiam sensit Ugolin., cap. 44, § 2, num. 10.

19. *Quando locus sacer est communis ad fidelium sepulturas prohibitum est ab Ecclesia sepulturam alicui ibi vendere.*—Quarto, quando locus aliquis sacer communis est pro se-

pulturis fidelium, prohibitum est ab Ecclesia sepulturam ibi alicui vendere, vel sine certo pretio aliquem ibi non admittere ad sepeliendum. Hoc constat expresse ex d. c. *Abolendæ*, de Sepultur.; ibi etiam sic narratur talis consuetudo: *Non prius permittatur effodi sepultura, quam pro terra in qua sepeliendi sunt, certum pretium ecclesiæ persolvatur.* Et statim non solum pro benedictione, sed etiam pro terra id fieri prohibetur. Idem habetur in cap. *Quæstæ est*, cum tribus sequentibus, 13, quæst. 2. Et idem sumitur ex cap. *Audivimus*, de Simon. Unde non est dubium quin hoc sit malum quia prohibitum (quidquid dicat Tabien., verb. *Simoniam*, num. 83), quia hæc jura sine dubio loquuntur de exactione aliqua pro usu sepulturæ in illa terra, absolute et simpliciter, sive exigatur pro terra, sive pro benedictione terræ; nihil enim in hoc distinguunt, nec alio modo satis impedirent abusu quem vitare intendunt.

20. *Peccatum contra prohibitionem supra positam simoniam esse, contra Ugolinum resolvitur.*—Deinde, non dubito quin peccatum contra illam prohibitionem sit simonia, saltem quia prohibita, in quo, mea sententia, non loquitur consequenter Ugolin. supra, dicens prohiberi propter avaritiam vel inhumanitatem, et ideo peccatum illud non esse simoniam; nam imprimis illa possunt esse motiva extrinseca præcepti, tamen materia sit religiosa, et prohibitio directe sit intuitu religionis, ne locus sacer negotiationi exponi videatur. Unde in d. cap. *Abolendæ*, absolute fit prohibitio, et oppositum appellatur *perversitas consuetudinis*, quæ exaggeratio magis simoniæ convenit, quam aliis vitiis. Et in d. cap. *Audivimus*, sub titul. de Simonia, et cum aliis simoniæ vitiis hoc numeratur, idemque fit in d. cap. *Cum in Ecclesiæ*, clarius in c. *Ea quæ*, eod. ibi: *Quia vero hoc simoniacum esse cognoscitur*, etc., et in cap. *In Ecclesiastico*, 13, quæst. 2, in confirmationem adducitur illud: *Gratis accepistis, gratis date.* Igitur prohibitio illa est intuitu religionis, et ita materia illa materia simoniæ effecta est.

21. *Explicatur præcedens doctrina, discurrendo per personas quæ sepulturam vendere possunt.*—Potest autem hæc prohibitio esse, vel respectu clericorum in ordine ad loca sacra in communi deputata ad sepulturam fidelium. Et hoc modo loquuntur jura frequentius, et sic videtur simoniæ ratio habere magnum fundamentum, etiam ex natura rei, quia clerici non sunt domini illius loci, etiam ut quæ-

dam terra est, unde non habent jus vendendi illam, et ideo cum usum sepulturæ vendunt, solum id quod spirituale est, vendere censentur. Unde D. Thom., 4, dist. 25, quæst. 3, art. 2, quæst. 3, ad 2, dixit, *sepulturam non posse vendi ratione consecrationis, ut scilicet aliquis pro pecunia ibi sepeliatur.* Intelligit ergo esse simoniam, quod magis certum est, facta ab Ecclesia prohibitione. Quando vero locus deputatus pro sepultura non est communis, sed proprius alicujus, ut certa capella cum toto loco subterraneo, tunc ex natura rei non videbatur prohibitum patrono, ne posset aliquid accipere pro licentia sepeliendi ibi aliquem extraneum, nec in eo apparet tam clara simonia ex natura rei; nam videtur illa esse quasi locatio quædam ipsius terræ, quæ non videtur per se mala. Et in illa specie, dubitari potest an prohibitio Ecclesiæ ad illum casum extendatur. Existimo tamen factam esse cum hac extensione, præsertim in d. cap. *in Ecclesiastico*; nam verba ejus generalissima sunt: *Interdictum sit omnino Christianis*, etc., faciuntque ad hoc confirmandum, quæ notat Abb. in capit. *Quanto*, de Jud., num. 10, ubi ait laicum habentem jus sepulturæ in loco sacro, non habere dominium, nec propriam possessionem, sed quamdam tolerantiam, ex benignitate et honestate Ecclesiæ. Sed hoc alibi examinandum est, nam est incertum, ut constat ex Glossa et Innocentio ibi. Et videri potest Felin., in c. *Ad audientiam*, 2, de Rescrip., n. 9. Sed ad rem præsentem non refert: nam, etiamsi illud jus sit verum ac firmum, est annexum rei spirituali, et ideo non licet vendere usum ejus, seu facultatem per illud datam, ut aliquis ibi sepeliatur; hoc enim merito prohibitum est.

22. *Simoniam est aliquid accipere pro honoratiori loco sepulturæ.*—Et hinc a fortiori colligitur esse simoniam aliquid accipere pro honoratiori loco sepulturæ, ut quod sit intra ecclesiam, et non in cœmeterio, vel, ut intra ecclesiam sit propinquior altari, etc. Ita sentiunt Anton. supra, § 22, et Sylvest., quæst. 11. Et est res clara, quia ibi tota ratio pretii est sanctitas loci, vel quidam respectus ad majorem sanctitatem, etiamsi fortasse motivum remotum sit honor humanus. Non desunt tamen Theologi, qui dicant hoc esse licitum, quia solum ibi venditur honor quidam humanus, qui non est spiritualis, sed tantum in hominum apprehensione consistit; ut si quis emat sedere in honoratiori loco, vel quid simile. Sed non est admittenda sententia, quia, ut di-

xi, licet fortasse hoc sit motivum ementis, tamen quod venditur sacrum est, et ille honor est veluti quid annexum consequenter ad talem rem spirituales, sicut est honor humanus annexus dignitati aut beneficio. Nam etiamsi quis propter illum honorem moveatur ad emendum beneficium, simoniacus est; ita ergo est in præsentem. Unde cum fundamentum hujus honoris sit major sanctitas loci ex majori propinquitate ad altare majus, vel ad Domini corpus, videtur etiam ex natura rei simoniacum esse, vendere locum propter illum respectum; certius vero est esse comprehensum in ecclesiastica prohibitione. Secus vero erit, si quis velit onerare ecclesiam, et ita possidere in illa jus sepulturæ in aliquo certo loco illius, ut non possit alius ibi sepeliri. Tunc enim videtur illa obligatio ex parte clericorum posse vendi, saltem auctoritate prælatorum Ecclesiæ, cum circa hoc non inveniatur facta prohibitio, nec contineatur in superiori; quia aliud est vendere sepulturam, quod ibi prohibetur; aliud vendere obligationem non sepeliendi ibi alium, ut per se constat. Unde neque tunc venditur aliquid spirituale, nec spirituali per se annexum; illa enim obligatio est onus accidentarium, quod æstimabile pecunia est, ut generaliter infra videbimus.

23. *Quid dicendum de emptione balsami, chrismatis.*—Aliud exemplum erat de templo seu ecclesia, ex dicto c. *Si quis objecerit*; sed jam ad hoc responsum est, vel male textum illum allegari, quia mendose legitur apud Gratianum, vel certe intelligendum esse de ecclesia, ut benedictionem includit. Mihi tamen prior responsio eligenda videtur, quia nititur veritati, et alia videri posset aliquantulum coacta, littera illa retenta. Tertium exemplum erat de balsamo, in quo breviter supponimus illud per se spectatum, ut antecedit confectionem chrismatis, vendi posse, etiamsi ad illum finem ematur; hoc enim satis constat ex dictis. Deinde chrisma jam confectum solet ab Episcopo distribui pro suis ecclesiis, seu parochiis et locis religiosis. Et sic ex natura rei non esset simonia expensas factas circa materiam chrismatis simul distribuere, et se indemnem servare, nec fortasse ex natura rei esset injustum; hanc tamen exactionem specialiter prohibent jura canonica, et facta prohibitione, credo esse simoniam jure prohibitam, et simul credo esse injustitiam, quia jam Episcopi tenentur gratis et suis expensis de illa materia suis ecclesiis providere. Constat autem ex dicto

cap. *Placuit*, prohibitionem esse factam intuitu religionis, et ad vitandum specimen vel periculum venditionis rei sacræ. Et ideo non dubito quin illa sit respectu Episcopi simonia, quia prohibita. Denique potest considerari illa quantitas olei, vel balsami, aut chrismatis, quæ expenditur in ipsamet unctione sacramentali, et hæc videtur esse invendibilis jure divino, et non ex natura rei, quod etiam sentit Scotus, quia ut sic est pars sacramenti et materia proxima ejus. Quod si quis dicat antecesserit posse peti a fidelibus, ut emant res necessarias ad hujusmodi materias conficiendas, nam hoc simoniacum non est, respondetur, jam hoc satis esse provisum per decimas et primitias, aliosque ecclesiasticos proventus, et ita sublatam esse omnem occasionem palliandi talem simoniam.

24. *Reliquiæ Sanctorum non possunt vendi sine simonia.* — Per hæc ergo satisfactum est difficultatibus omnibus, et ex dictis facile est judicare de aliis rebus sacræ, quæ sine speciali benedictione aut consecratione Ecclesiæ sanctæ esse censentur, et inter spiritualia numerantur. Hujusmodi sunt imagines, de quibus aliquid tetigimus. Item reliquiæ Sanctorum, quæ etiam sunt res sacræ, et invendibiles, ut a fortiori constat ex cap. ult. de Reliq. et vener. Sanct., et ibi notant Gloss., Abbas, et alii, et Sylvester, verb. *Reliquiæ*. Prohibetur enim ibi ne reliquiæ exponantur venales, ubi non solum prohibetur ne pretio transferantur in alterum, sed etiam ne cum illis fiat venalis quæstus, ostendendo illas propter pretium, respectu habito ad ipsas reliquias (quia nunc non agimus de labore, postea enim de illo generaliter tractabimus). In reliquiarum autem venditione non potest moraliter distingui materiale a formali, tum quia materiale non est æstimabile pretium secundum se spectatum, nec per relationem ad sanctam animam æstimari potest; tum etiam quia, sicut supra dicebamus de actibus sacramentalibus, ita ipsæ reliquiæ non possunt dici antecesserit annexæ rebus spiritualibus, sed secundum se esse suo modo spirituales, quia partes sunt sancti hominis, qui fuit templum vivum Spiritus Sancti. Quando vero contingit ipsas reliquias esse ornatas argento et auro, et ita donantur, clarum est absque simonia vendi totum illud ornamentum, quia illud materiale est, et extrinsecum valde ipsis reliquiis, et nihilominus cum proportione observare oportet, ne carius illud tabernaculum vendatur, propter habitudinem ad rem quam continet; sicut non liceret ven-

dere carius rosarium, eo quod per contactum ad varias reliquias videatur quodammodo sanctificatum, quia per hos omnes respectus venditur quod spirituale est. Denique in hoc ordine poni possunt libri Evangeliorum, Antiphonarum, et similes res, quæ sacræ censentur, quatenus deputatæ sunt specialiter divino cultui; nam materialiter vendi possunt, ut per se constat, nunquam tamen augendo pretium propter spirituales respectus, ut sæpe dictum est.

25. *Licentia vendendi res sacræ ratione materiæ non est extendenda ad profanas negotiationes.* — Denique propter ea quæ ex Soto retuli, non omitam advertere, hanc licentiam vendendi has res sacræ ratione materiæ, non esse extendendam ad profanas negotiationes, quæ sanctitati talium rerum injuriosæ sint; nam cum hæc sit præcipua ratio simoniæ, non poterit ab illius labe talis excessus excusari. Hinc, moraliter loquendo, censeo non esse licitum has res sacræ locare, quamvis non inveniatur prohibitum speciali jure positivo, quia per se loquendo magnam habet indecentiam, et aliqualem similitudinem habet prohibitio vendendi sepulturam in sacro; nam illa videtur esse quasi locatio quædam talis loci ad illum usum. Item alias posset parochus aliquid exigere, ut permittat aliquem facere sacrum in sua parochia, quasi locando illam ad eum usum: id autem turpe profecto esset. Similiter indecentissimum est locare calicem pro pretio ad sacrum faciendum, quia hoc est virtute vendere usum sacrum illius calicis. Nam locatio venditioni comparatur, quia in ea, licet non vendatur res, vendi tamen censetur usus rei; si ergo locatur res sacræ, cum non possit locari nisi ad usum sacrum, venditur sacer usus. Atque ita sentit etiam Ugolin. Tabien., 1, cap. 44, § 1, num. 3, verb. *Quoad primum casum*; addit vero limitationem dicens, *habito respectu ad ipsam materiam, quæ usu consumitur, posse aliquid exigere*; quod ad summum esset verum potius per modum reparationis damni provenientis, quam per modum locationis. Ut ergo id locum habeat, oportet ut revera per talem actum res ipsa materialis, quæ sacræ est, deterioretur, et aliquantum consumatur, alioquin falsus esset titulus exactionis, et fictus. Moraliter autem non contingit tale detrimentum propter usum calicis, etiam sæpius repetitum; in aliis autem vestibus sacræ posset contingere, si frequens esset usus; pro uno autem vel alio actu considerabile non est.

26. *An sacræ possint aliquid exigere, ut pretiosiora vel mundiora vestimenta præbeant.* — Item non censeo approbandum, quod sacræ aut thesaurarii aliquid exigant, ut pretiosiora vel mundiora vestimenta, vel calices meliores præbeant ad sacrificandum, si illud exigant per modum pretii pro usu rerum sacrarum, secus si pro labore non debito, vel pro expensis quas in lavandis lineis vestibus faciunt, id petant; et adhuc isto modo procurandum est ut vitetur, quia semper habet speciem mali. Et similiter esse censeo contra sanctitatem talium rerum, ex illis negotiationem facere, emendo, verbi gratia, ab una ecclesia vestes sacræ, ut alio eas portando carius vendantur, et similia, quæ licet non sint aperte simoniaca, non possunt omnino excusari, quatenus illo modo res sacræ profanantur, et datur moralis occasio ad simonias committendas. Sæpe etiam in his actionibus poterit committi sacrilegium alterius rationis, etiamsi proprie simonia non sit. Ut si fur surripit ab ecclesia chrisma vel oleum sanctum, et illud vendit pretio proportionato ipsi oleo, non erit simoniacus; erit autem sacrilegus, quia ad hoc sufficit injuste vendere rem sacram materialiter, licet non vendatur, ut sacræ est, quod proprie ad simoniam spectat.

CAPUT XV.

UTRUM DIVINA OFFICIA SINT PROPRIA MATERIA SIMONIÆ. UBI DE ALIIS VIRTUTUM OPERIBUS.

1. *Quæ sint divina officia, et de quibus hic agendum sit.* — Divina officia (ut latius explicavi in 5 tom. tertiæ part., disp. 34, sect. 3), in generali significatione, actus sunt spirituales et ecclesiastici, et comprehendere possunt actus præcipuos potestatis ordinis, ut sacramenta, et maxime Missam. Hic vero solum loqui intendimus de actibus publicæ orationis, quæ in ecclesia fit, vel in horis canonicis, vel in exequiis mortuorum, vel in publicis processionibus, litanis, et si qui sunt alii similes actus. Agimus autem de illis separatim, quia, licet hæc officia a clericis proprie fiant, tamen non sunt proprie actus ordinum, nam sine ordinibus fieri possunt, imo et sub obligationem cadere, sicut moniales, religiosi nondum ordinati et beneficiati, ad horas canonicas recitandas obligantur, et in choro sæpe assistunt qui clerici non sunt. Et ita de his possunt esse speciales dubitandi rationes, et difficultates quas hic explicare necessarium est.

2. *Pars negativa proponitur.* — Videri ergo potest divina officia non pertinere ad simoniæ materiam. Primo, quia hæc officia nihil aliud sunt quam orationes quædam ad Deum: hæc autem orationes natura sua vendibiles sunt; ergo non sunt materia simoniæ. Major supponitur ex facto ipso, et ex dictis in materia de Interdicto, in d. disp. 34, nam, seclusis benedictionibus constitutivis, seu consecrationibus rerum sacrarum, reliqua, sive fiant per expressas petitiones, seu per modum benedictionum, omnia pertinent ad invocationem Dei, vel ad ejus laudem et gratiarum actionem, quæ omnia ad orationem reducuntur. Minor autem patet, quia oratio tantum est quidam actus humanus, cujus homo est dominus, et in quo ponit suum laborem et operam; ergo natura sua est actus pretio æstimabilis, sicut alii actus humani. Et confirmatur primo, quia suffragia mortuorum et funeralia pertinent ad hæc officia et orationes publicas, et tamen pro illis dari solent certa pretia; sic enim et testamento relinqui solet quantitas pecuniæ sub onere faciendi hæc vel illa officia, et cum religiosis fiunt pacta, ut eant ad funera pro tanta vel tanta quantitate, et super hoc fiunt conventiones et exactiones, non minus quam inter emptorem et venditorem, locatorem et conductorem, et idem fieri solet in processionibus publicis, et aliis orationibus communibus. Confirmatur secundo: nam orationes privatæ vendi possunt, ut videtur esse in usu; datur enim aliquid homini pauperi aut devoto, ut hoc vel illud recitet; ergo in orationibus publicis idem fieri potest. Confirmatur tertio, quia alias pro nullo actu virtutis aut misericordiæ exercendo posset pretium exigere, quia non est major ratio de hoc opere misericordiæ spiritualis, quæ est oratio, et de corporali opere sepeliendi mortuos, quam de omnibus aliis misericordiæ operibus. Consequens autem est durissimum, et contra communem usum Ecclesiæ, et contra rationem; nemo enim cogitur gratis exhibere beneficium. Confirmatur quarto, quia alias nec pro actionibus docendi, concionandi, et similibus, licitum esset pretium accipere, sed omnia hæc essent materia simoniæ, quod est valde rigorosum, et contra superius dicta c. 8, si hic cum proportionem applicentur.

3. *Resolvitur, divina officia esse materiam simoniæ.* — Nihilominus dicendum generaliter est, officia divina, prout in ecclesia fiunt ex ejus institutione, et per ministros ecclesiasticos, materiam propriam esse simoniam; ita